

S:T SIGFRIDS KYRKA

INVÄNDIG MÅLNING MM 2019

ANTIKVARISK MEDVERKAN
HÄGERSTEN, STOCKHOLMS LÄN
KALLEANDERBERG 2019-09-29

INNEHÅLL

1. FÖRORD	3
2. SAMMANFATTNING AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER	4
3. ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	4
4. HISTORIK	5
5. KORTFATTAD BESKRIVNING AV OBJEKTET	6
6. SKADEBILD FÖRE ÅTGÄRDER	8
7. BESKRIVNING AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER	9
8. ANTIKVARISK BEDÖMNING AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER	12
9. BESKED	12

I. Förord

Denna rapport avser antikvarisk medverkan och är upprättad av Kalle Anderberg, Wilund arkitekter & antikvarier AB.

Den antikvariska medverkan har till syfte att tillse att åtgärderna utförs i enlighet med god antikvarisk sed samt följer länsstyrelsens beslut och villkor. Inom den antikvariska medverkan ska eventuella iakttagelser av antikvariskt intresse dokumenteras. Avsikten med rapporten är även att för framtiden dokumentera de åtgärder som genomförts och de ställningstaganden som har påverkat slutresultatet.

Medverkan har utövats genom startmöte, ett antal möten och en slutbesiktning. Medverkande antikvarie har varit Kalle Anderberg byggnadsantikvarie fil.kand. Certifierad sakkunnig kontrollant av kulturvärden av kvalificerad art.

I rapporten ingår uppgifter om länsstyrelsens beslut och byggtid. Dokumentet innehåller en kortfattad beskrivning av utförda åtgärder och en antikvarisk bedömning av de utförda åtgärderna.

Kalle Anderberg
Byggnadsantikvarie fil.kand

Wilund arkitekter & antikvarier AB
Nybrogatan 81
114 41 Stockholm
08-231939 & 070-6431939
kontoret@wa2.se
www.wa2.se

2. Sammanfattning av utförda åtgärder

Arbetena omfattar invändig målning i sakristia, farstu samt vapenhus. Dessutom har mindre reparationer gjorts i kyrkans ytterpanel.

3. Administrativa uppgifter

FASTIGHETSDATA

Objekt: S:t Sigfrids kyrka

Fastighetsbeteckning: Aspudden 2:1

Kommun: Stockholms stad

Län: Stockholm

S:t Sigfrids kyrka är byggnadsminne enligt 3 Kap KML

LÄNSSTYRELSEN

Till arbetena har tillstånd lämnats i beslut daterat 2019-02-14, Länsstyrelsens diarienummer 434-47052-2018. Dessutom har Länsstyrelsen gjort ett tilläggsbeslut rörande ändrad färgsättning daterat 2019-05-15, Länsstyrelsens diarienummer 432-22855-2019.

TIDIGARE ARBETEN

Under 2018 utfördes en fönsterrenovering på kyrkan. Tillstånd gavs från Länsstyrelsen i Stockholms län genom beslut daterat 2018-04-20, Diarienummer 4322-15691-2018

Arbetena utfördes med bidrag till kulturhistoriskt värdefull bebyggelse enligt beslut daterat 2018-04-20 Diarienummer 4341-44772-2017.

Arbetena finns sammanfattade i en rapport från Wilund arkitekter och antikvarier, daterad 2018 10 31

MEDVERKANDE

Beställare: S:t Sigfrids kyrkas vänner

Antikvarisk medverkan: Kalle Anderberg, Wilund arkitekter & antikvarier AB

Entreprenörer: Måleriskeppet AB, Anders Klingberg

Byggnadstid: 2019-04 – 2019-06

Antikvarisk slutbesiktning: 2019-06-13

4. Historik

Kyrkan har en intressant historia. I slutet av 1800-talet och vid 1900-talets början skedde en kraftig befolkningsökning i Stockholm. Kring Liljeholmen och Gröndal var behovet av en egen kyrka stort. Brännkyrka sockens kyrka låg långt borta och därför tog sig sällskapet för befrämjande av kyrklig själavård sig an uppgiften att bygga en ny kyrka vid Liljeholmen. Resurserna var små men ett tillfälle uppenbarade sig då det nästan nybyggda St Stefanskapellet vid Tulegatan skulle rivas eftersom Stefanskyrkan hade uppförts. St Stefanskapellet monterades därför ned och flyttades till sin nuvarande plats där invigningen ägde rum den 18 september 1904.

Originalritningar av Stefanskapellet signerade Erik Otto Ulrich 1899. Bilden kommer från Bokverket Kyrkor i Stockholm av Gunnar Lindqvist och Armin Tuulse

5. Kortfattad beskrivning av objektet

S:t Sigfrids kyrka är helt uppförd i trä. Den byggdes ursprungligen intill Vanadislundens på Frejgatan i Kvarteret Baggen. Arkitekt var Erik Otto Ulrich. Av det ritningsmaterial som finns verkar han varit engagerad även då kyrkan skulle flyttas till sin nuvarande plats.

Arkitektoniskt ansluter sig kyrkan till den samtida trähusarkitekturen som ofta tog sig uttryck i en slags pittoresk stilblandning med fantasifullt sammanfogade byggnadsdelar. Ett byggande som rent tekniskt möjliggjordes av trävarufabrikenas industriellt framställda komponenter.

Ett stort trävaruförädlingsbolag vid denna tid var Fredrikssons i Katrineholm. De hade även en stor brädgård vid Roslagsgatan. Det finns uppgifter som knyter S:t Sigfrids kyrka till Fredrikssons men dessa har inte kunnat fastställas inom ramen för denna rapport.

KYRKAN

Kyrkobyggnaden består av ett oktagonalt långhus med ett kor i öster och en sakristia i nordost. Byggnaden vilar på en gjuten sockel och är helt uppförd i trä. Ytterväggarna är klädda till ca 2,5 meters höjd med liggande rödmålad brädpanel. I nordost finns tornet som är spetsigt och har små takkupor med ljudluckor i varje väderstreck. På långhuset finns också en takryttare i form av ett litet torn. Takfallen är branta och höga, de har ursprungligen varit plåttäckta men är idag täckta med plattor av takpapp.

Invändigt noterar man de tvärgående järnen som håller samman takkonstruktionen. I öster finns också en glasmålning föreställande en liten fårscock. Fåret är en kristen symbol som betecknar den på jorden vandrande människan. Interiören är målad i grå färgtoner och är ganska spartansk.

Kyrkan sedd från sydväst

BESKRIVNING AV SAKRISTIAN

Sakristian ligger i anslutning till koret på traditionellt vis. Rummets väggar är klädda med liggande pärlspont med foder och rambrädor av släthyvlat virke. I rummets nordöstra hörn finns en liten inbyggd garderob och här finns även en trappa som leder upp i tornet.

BESKRIVNING AV VAPENHUSET

Vapenhuset ligger vid kyrkans västra entré och består av en liten vestibul, snarare av karaktären vindfång. I varje ände finns en liten skrubbsvarv där den ena är inredd som en torrtoalett. Väggytorna är klädda med skivmaterial.

Tv. Sakristian innan åtgärder. Th. Vapenhuset.

6. Skadebild före åtgärder

VAPENHUSET

I vapenhuset fanns inga direkta skador förutom ett generellt behov av att måla ytskikten. Insidan av den ena av kyrkans portar var skadad i ytan, troligen av en tidigare ovarsam färgborttagning. Det ena dörrbladet till kyrkorummet var nyligen ommålat medan det andra inte hade målats.

SAKRISTIAN

I sakristian hade ett tidigare läckage från tornet orsakat skador i taket. Panelbrädorna glipade och det föll ner bös från taket. Väggarernas ytskikt var slitna och hade ställvis flagande färg. På golvet låg en plastmatta av senare datum.

UTVÄNDIGT

Den liggande ytterpanelen hade ställvisa rötskador.

Övre bilden, rötskadad fasadpanel. Undre bilden, skadade takbrädor i sakristian

7. Beskrivning av utförda åtgärder

Sakristian har målats invändigt med linoljefärg, kulörerna har baserats på framskrapade underliggande färgskikt. Detta finns beskrivet i en PM från Wilund arkitekter och antikvarier, från 2019-05-10. Även den lilla farstun har målats.

SAKRISTIA OCH FÖRRUM

Befintliga färgskikt som var rollade har slipats ned till fast och slätt underlag. All färg har inte tagits bort. Panelbrädorna i sakristians innertak som var skadade av tidigare läckage från tornet har fixerats ovanifrån med kilar varvid eventuella springor har lagats med kitt. Därefter har en vindduk lagts i bjälklagsbotten varvid befintlig fyllning, som i detta fall utgjordes av torv, har återlagts.

Väggytor har målats med en Guldockra/Grön umbra betonad kulör motsvarande NCS 3020-Y20R

Lister och foder har målats med en grå kulör motsvarande NCS 2502-B

Taket har målats med en svagt gråtonad vit kulör. Färgen har applicerats i tre strykningar, första strykningen något utspädd.

VAPENHUS

Väggar och tak i detta utrymme består av sentida skivmaterial med rollad färg, därför har inga antikvariska krav ställts på vilken typ av färg som ska användas.

Väggar och tak bestående av skivmaterial har rollats med Väggefärg glans 7 Kulör: NCS 0502-Y

Dörrar i vapenhuset har målats med linoljefärg i kulör lika befintlig. Det ena dörrbladet på ytterdörren var skadat från tidigare färgskrapning och de värsta skadorna har spacklats innan målning.

UTVÄNDIGT

Delar av ytterpanelen som hade rötskador har kompletterats med nya brädor som har lagts in. Dessa har målats med linoljefärg i kulör lika befintlig.

Förrum (hall) och sakristia efter avslutade åtgärder.

Sakristian efter avslutade målningsåtgärder. Vy mot väster. Elinstallationerna till vänster i bild kan eventuellt döljas av ett draperi. Den sneda skivväggen under överskåpet kan med fördel bytas ut mot en brädvägg av pärlspont.

Sakristian efter avslutade åtgärder, vy mot öster. Den lilla dörren till höger leder upp till tornet.

Vy mot norr. Linoleummattan som låg på golvet har tagits bort. Notera det åtgärdade taket. Jämför med bild sid.8

Vapenhus efter avslutade målningsåtgärder, vy mot norr.

Vy mot söder

Ytterdörrens södra dörrblad. Detta har spacklats och målats

Innerdörrarna mot kyrkorummet. Det högra dörrbladet har målats.

8. Antikvarisk bedömning av utförda åtgärder

Arbetena är väl utförda och har från antikvariskt hänseende godkänts vid slutbesiktning.

Målaren har varit mycket noggrann och varsam vid slipningsarbetena. Även målningen med linoljefärg är föredömligt utförd.

Väggytorna av skivmaterial i vapenhuset har inte bedömts besitta något betydande kulturhistoriskt värde, men om man väljer att betrakta dem som en årsing så kan man ändå konstatera att de har underhållits med metoder som står i samklang med materialets egenskaper och ålder.

Beträffande ytterpanelen noterades att man inte hade fått tag på överensstämmande panelbrädor, utan slipat till s.k. stockpanel så att profileringen ska passa med övrig panel. Resultatet är med viss tvekan acceptabelt. Det är av tekniska skäl viktigt att åtgärden blev utförd eftersom det är angeläget att det inte finns rötskadad panel som kan släppa in väta i stommen. Det handlar också om små ytor som inte är särskilt iögonfallande.

Vid en närmare granskning av panelen konstaterades att man även tidigare har haft svårt att hitta brädor som exakt överensstämmer med originalpanelen.

Bedömningen är att den utförda åtgärden är acceptabel men att man vid en framtida större fasadåtgärd ska ta fram matchande panel med den exakta profilen och byta både de partier som nu har åtgärdats och även tidigare halvdant utförda kompletteringar.

9. Besked

Den antikvariska bedömningen är att åtgärderna svarar mot de antikvariska krav som kan ställas på denna byggnad.

Utvändiga virkeslagningar. Resultatet är med viss tvekan godkänt. Vid en framtida målningståtgärd bör en exakt kopia på originalpanelen tas fram som kan ersätta även tidigare lagningar.

